

L'ús genuí de les formes verbals

J. M. i C.

La competència en qualsevol llengua es mesura sobretot per allò que el parlant en sap, però també per allò que n'ignora. En una situació de llengües en contacte i en conflicte, no és estrany que l'idioma dominant amagui solucions del subordinat, les quals resten, doncs, poc perceptibles i poden arribar a desaparèixer; és a dir, les interferències del primer damunt el segon no solament consisteixen en la penetració en aquest de barbarismes, sinó també en la pèrdua de recursos propis, de vegades sense que ni els parlants se n'adonin.

Per posar algun exemple, ens volem referir a la construcció amb l'**imperfet d'indicatiu** de frases condicionals com *Si arribava d'hora, encara podríem anar al cine*. Probablement ja sona estranya a molts catalanoparlants, perquè habitualment recorem a l'**imperfet de subjuntiu**: *Si arribés d'hora...*, recurs del tot legítim i correcte; és, però, un empobriment la pèrdua de l'ús de l'indicatiu. Tinguem en compte que, com que entre els dos modes hi ha una diferència general de grau de probabilitat, no es tracta de restar possibilitats exclusivament estilístiques, sinó fins i tot clarament semàntiques: amb l'indicatiu expressem una major probabilitat que s'acompleixi la condició que no amb el subjuntiu; *Si arribava d'hora...* suposa que hom creu que segurament hi arribarà; *Si arribés d'hora...* implica, en canvi, una condició que hom veu més difícil que es doni.

Semblantment s'esdevé en frases temporals com *Quan voldràs ens posarem a la feina*. Tampoc no és gens freqüent aquesta solució; generalment emprem el **present de subjuntiu**: *Quan vulguis...*, frase també correcta; però que ha «ensorrat» el primer tipus de construcció. I, de la mateixa manera que en la condicional, els dos modes oposen graus de probabilitat, en la temporal el **futur d'indicatiu** dona per més segura la significació verbal, que no pas l'imperfet del subjuntiu; *Si arribava d'hora...*

suposa que hom creu que segurament hi arribarà; *Si arribés d'hora...* implica, en canvi, una condició que hom veu més difícil que es doni.

Pompeu Fabra recomana justament que oposem les frases amb futur d'indicatiu a les de present de subjuntiu quan pot haver-hi confusió pel que fa al valor temporal: a *Els qui treballarem serem recompensats* queda clar que la recompensa serà per als qui en el futur *treballarem* (futur verbal); *Els qui treballem serem recompensats* s'hauria de reservar únicament per a referir-nos als qui *treballem* en el present (present verbal).

[*Medicampus*, novembre 2002]